

4.2. Zapojenie hráčov/hráčok na ihrisku do komunikácie pri obrane družstva je v podstate podobné ako pri útoku družstva. Hráči/hráčky sa sústreďujú na realizáciu obranných aktivít, ktoré na tréningoch nacvičujú, takže každý hráč/hráčka pozná náplň svojej obrannej činnosti. Z hráčov/hráčok na ihrisku komunikuje hlavne stredný rozohrávač/rozohrávačka najmä pri určovaní systému obrany, napr. *Jedna-tri-jedna* alebo *stotridsať-jedna*, teda ide o typ zónovej obrany. Komunikačné zapojenie stredného rozohrávača/strednej rozohrávačky pri obrane družstva je neporovnateľne menšie ako pri útoku družstva. Vysvetľujeme si to tým, že v rámci obrany všetci členovia družstva majú aktívne úlohy, ktoré im neumožňujú rozptyľovanie sa nefunkčným komunikovaním. Ďalší hráči sa zapájajú do komunikácie vtedy, keď je potrebné vyriešiť práve vzniknutú situáciu, napr. pri zmene obrany zo zónovej na osobnú je potrebné si rozdeliť na bránenie hráčov/hráčky (*Ja mám desať, ty máš sedem*).

4.3. Zapojenie hráčov/hráčok na lavičke do komunikácie pri obrane družstva je podobné ako pri útoku družstva. Hráči/hráčky na lavičke sa zapájajú do komunikácie väčšinou v rámci načrtnutej taktickej línie, keď kontaktujú spoluhráčov/spoluhráčky všeobecnými i špecifickými upozorneniami viažucimi sa k obrannej hre. V rámci všeobecných upozornení je typické motivovanie k obranným aktivitám kladným hodnotením práve uskutočňovanej obrany (*Dobre, dobre zaber/Dobre, pekne Romana*). Blokácia komunikačného zapojenia hráčov/hráčok na lavičke k otázke taktiky hry v globále – z dôvodu realizácie inej sociálnej úlohy ako má tréner – nie je taká zreteľná, hoci v rámci špecifických upozornení nemôžu hráči/hráčky na lavičke napr. navrhovať zmeniť systém obrany, t. j. žiadať od spoluhráčov/spoluhráčov na ihrisku, aby hrali zónovú obranu, keď tréner nariadil hrať osobnú obranu.

5. V častiach 3.1 až 4.3 sa ukazuje modifikácia komunikačného zapojenia v závislosti od sociálnej roly. Na basketbalovom zápase je badateľný vplyv sociálnej roly na používanie basketbalových výrazov. Fungovanie spisovných a nespisovných slov z basketbalového prostredia osciluje medzi faktorom návyku jednotlivca na ich používanie a faktorom frekventovaného fungovania pomenovaní, ktoré majú už nadindividuálnu povahu. Výsledkom (vektorom) tohto procesu je tendencia hráčov/hráčok i trénerov preferovať viac nespisovné pomenovania basketbalového typu. V rámci nespisovných pomenovaní v basketbalovom prostredí rozlišujeme profesionalizmy a slangizmy.

5.1. Profesionalizmy sú výsledkom tendencií k ekonomizácii dorozumievania. S ekonomizujúcou funkciou profesionalizmov je často spojená ich jednoslovnosť ako univerbizovaných pendantov viacslovných pomenovaní, jazyková stabilita a tiež malá miera expresívnosti. Frekventovanosť používania profesionalizmov má vplyv na ich nociónálnosť v rámci vlastného komunikačného prostredia a produkuje ich zreteľnú konkurencieschopnosť spisovným pomenovaniam pri obsadzovaní komunikačných situácií v basketbalovom prostredí. Tieto faktory majú vplyv na možný štylistický posun profesionalizmov medzi hovorové, resp. spisovné slová. Profesionalizmy vznikajú

najmä univerbizáciou a metonymickým spôsobom. Za profesionalizmy považujeme pomenovania ako *trojkár* (strelec trojkových košov), *prenáška* (prenášanie lopty), *osobka* (osobná obrana), *registračka* (registračný preukaz), *basketbalka* (basketbalová lopta), *stred* (stredný rozohrávač), *pres* (presingová obrana), *zóna* (zónová obrana), *šestka* (trestný hod zo vzdialenosti približne 6 metrov), *botasky* (trampky značky Botas) a pod.

5.2. Slangizmy sú výsledkom tendencií k aktualizácii pri komunikácii. S aktualizácnou funkciou slangizmov tesne súvisí variantnosť a silná miera expresivity. Expresivita sa následne prejavuje v nenormatívnosti slangizmov, ktoré sú často aj štruktúrne nápadné. Nenormatívnosť slangizmov je väčšinou alebo skoro vždy retardujúcim činiteľom, ktorý neumožňuje posun štylistiky slangizmov k hovorovosti, k spisovnosti. Slangizmy konkurujú do istej miery spisovným pomenovaniam pri obsadzovaní koinikačných situácií v basketbalovom prostredí. Slangizmy vznikajú hlavne metaforizáciou, univerbizáciou a odsekávaním. Za slangizmy považujeme pomenovania ako *veža* (vysoký hráč), *hák* (streľba cez hlavu), *búchať* (driblovať), *zapichnúť* (zakončiť akciu zvrchu do koša), *techna* (technická chyba), *trojkyňa* (strelkyňa trojbodových košov), *miňák* (minibasketbalista), *mediak* (medicinbal), *reproš* (reprezentant), *repra* (reprezentantka), *tréno* (tréner) a pod.

6. Komunikačné zapojenie rozhodcu, hlásateľa a divákov

6.1. Úlohou rozhodcu na basketbalovom zápase je usmerňovať zápas dvoch družstiev v intenciách platných pravidiel. Jeho zapojenie do komunikácie má dve typické roviny. Neverbálne zapojenie do komunikácie súvisí so situáciami, ktoré sú charakteristické pre zápas. Rozhodca na základe zvuku píšťalky a gestikulácie rúk/prstov usmerňuje priebeh zápasu. Zvuk píšťalky tvorí signál pre vstup rozhodcu do komunikácie a kodifikované kombinácie rúk/prstov obsah komunikačného zapojenia. Verbálne zapojenie rozhodcu do komunikácie nastáva až vtedy, keď je potrebné sprievádzať istú vzniknutú situáciu, napr. po zapískaní faulu rozhodca vysvetlil, že ide o šiesty a nie o siedmy faul družstva, po ktorom sa podľa pravidiel už hádzu trestné hody (*Šiesty*). Ďalšie situácie súvisia s komunikáciou trénera či hráčov/hráčok na adresu rozhodcu. Cieľom ich verbálnych reakcií je často spochybňovať verdikty rozhodcu (*To je faul?*). Inokedy upozorňujú rozhodcu na konkrétne priestupky pravidiel. Ide akoby o našepkávanie, aký priestupok má rozhodca zapísať (*Kroky*). Väčšinou u rozhodcu komunikácia tohto typu ostáva bez odozvy. Ako zásah do svojej kompetencie považuje rozhodca väčšinou až negovanie svojej schopnosti objektívne usmerňovať vývoj zápasu, ktoré sa môže prejaviť jednorázovým dôrazným spochybnením alebo trvalým spochybňovaním objektivity jeho rozhodovania. Rozhodca v tomto prípade buď momentálne trestá technickou chybou alebo varuje dôrazným upozornením (*Ešte raz páni a bude technická chyba*). Rozhodca v prípade zapojenia do komunikácie používa slang ojedinele. Tenduje k používaniu basketbalových termínov, prípadne profesionalizmov.

6.2. Úlohou hlásateľa na basketbalovom stretnutí je informovať prítomných o priebehu zápasu, napr. o jednotlivých verdiktoch rozhodcu (*Tri se-*